

Celoletna naročnina	280 Lir
Polletna	140 "
Posamezna številka	6 "
Za Jugoslavijo	2 Din

Za Goriško in Furlanijo

so v rimskem parlamentu izglasovali avtonomijo

Rimski parlament je sprejel in potrdil člen 108, ki daje najširšo avtonomijo Julijski krajini in Furlaniji. Ker spadamo v sklop nove pokrajine tudi mi goriški Slovenci, ki nas je krivična francoska črta priključila Italiji, se nam zdi važno, da se поблиže seznanimo s tem členom in prikazemo vsaj v širokih obrisih naše stališče v zadevi, ki se nas neposredno tiče.

Naša Goriška je imela že pred prvo svetovno vojno svoje deželne odbore, ki so izdajali zakone in upravljali deželo. Te vrste avtonomije poznamo in lahko rečemo, da se tistih časov naše goriško ljudstvo z veseljem spominja. Nato smo na podlagi londonskega pakta bili priključeni Italiji. Izgubili smo samoupravo, ustanovljena je bila Julijska krajina. Namen takratnih »liberalnih« in »demokratskih« vlad, počenši s Salandrom, Orlandom in Giolittijem, pa dalje do krvinskega Mussolinijevega režima je bil, da bi Slovane prej ko mogoče asimilirali, jim odvzeli narodno in politično svobodo, kajti takratna Italija ni hotela poznati drugorodcev. Res je, da je prvi guverner Pettiti di Loreto in sam kralj obljubil slovenskemu prebivalstvu pravice, kot nam jih »mačeha Avstrija« nikoli ni dala, toda v praksi se nam je vse drugače godilo. Začela se je Kalvarija goriškega ljudstva; z najhujšim terorjem je hotela takratna Italija iztrebiti slovenski živelj.

Že sama označka »Julijska krajina« se nam zdi nesmiselna in odveč. Mogoče bi utegnili služiti le prikrivanju gotovih nacionalnih momentov, današnje Italije. Kje naj bi bila ta Julijska krajina? Zader, Istra, novo ustanovljeno STO, ogromna večina Primorske, ki bo pripadala Jugoslaviji, so nekoč tvorili Julijsko krajino. Sedaj pa je ni več. Ostane samo Furlanija z mestom Gorico, slovenskimi vasi okoli nje, Slovensko Benečijo in Kanalsko dolino s Trbižem (preko 60.000 Slovencev).

Gotovo se bomo večkrat oglasili v svrhu temeljite obrav-

nave vseh vprašanj, ki so v zvezi z avtonomijo Furlanije.

Naše dokončno stališče v vprašanju samouprave Goriške in Furlanije pa bomo zavzeli, ko nam bo znan izglasovani člen 108. Goriško ljudstvo si bo znalo izposlovati od novih avtonomnih organov najprej najelementarnejše pravice politične narave.

Goriški Slovenci imajo nadalje vso pravico zahtevati od rimske vlade gospodarske in kulturne pravice, ki ji kot narodni manjšini pritičejo. Ravnotako ne bodo smeli ljudje, ki ne poznajo naših teženj in potreb, razpravljati brez nas o podrobnosti avtonomnega statuta. Goriški Slovenci kot državljani mlade republike Italije bodo morali biti zastopani pri deželni in občinski upravi, pri vseh socialnih in kulturnih ustanovah, ker samo na ta način bo italijanska vlada delno popravila krivice, ki jih je primorsko ljudstvo skozi skoro tri desetletja pretrpelo. Naše stališče se popolnoma razlikuje od šovinističnih listov vrste »Messaggera Veneta« in »Il Lunedì-j« ki ju je iznenadila izglasitev člena 108 v rimskem parlamentu. Ti hujšakski listi pišejo, da ne obstaja manjšinski problem; kratkoma nočejo priznati samostojno enoto Slovencev. Širokoustijo in pritožujejo se, da bi se z ustanovitvijo avtonomije umoril irendentizem, živa plamenica za širitev raznarodovalne politike na tej najvzhodnejši točki Italije. Ti ljudje se strinjajo z avtonomijo na Siciliji in drugod v notranjosti Italije. Z vsemi štirimi pa se protivijo, da bi Val d'Aosta, Južna Tirolska in Furlanija bile deželne samouprave. Ti kratkovidneži zapadajo v vedno isto pogubono miseljenje fašistov in hočejo ponavljati iste pogoške, ki so dovedli predvojno Mussolinijevo Italijo do prepada. Tudi takrat so se hoteli širiti na naš račun. Zato so požigali, morili ter ugonabljali slovensko ljudstvo, da bi na ruševinah in okostnjakih primorskega ljudstva zidali svoj imperij. Ta zločinska politika ni zdrobila zdrave korenine slovenskega ljudstva, pač pa je

pripravila Italijo ob neodvisnosti, ustvarila je hlapce in sužnje, vodja sam pa je bil obešen za pete na trgu Loreto v Milanu. Zopet enkrat so se prepričali — žal, ne še vsi! — kam, jih je pripeljala politika nasilja, ki sloni na bajonetih in na strahovladi. In že se razlega krik in vik iz vrst liberalnih in kvalunkvističnih krogov. CLN, AGT in sorodne organizacije, ki imajo isto vodstvo in iste ljudi, pa hitijo s pošiljanjem brzojav v Rim rotijo in se prmojdušajo, da so edino oni pravi branitelji italijanstva na tej najvzhodnejši točki. Ne vidijo pa ljudstva, ki hoče mirno sožitje, sodelovanje med narodi ter bratstvo med obema narodoma, ki imajo skupne meje. Reakcionarna klika, šovinsti, ezuli in privandanci, najeti hlapci vseh vrst si ravno sedaj mencajo zaspane oči. Do sedaj so imeli druga opravila, vse drugje so bili zaposleni. Kje in kako, to ve naše goriško ljudstvo prav dobro. Dan za dnem čuti demokratično prebivalstvo Gorice in dežele, kje se nahaja ta gadja zalega; na lastni koži občuti to umetno ustvarjeno sovraštvo in bes, ki je naperjen proti vsem onim, ki ne trobijo v rog neofašističnega orkestra.

Ščurki se bojijo dneve svetlobe. Ko zagledajo sonce in luč, se poskrijejo v jame. V temi pa prilezejo na dan in gredo na delo. Povsod vidimo te črne ščurke — politične golazni — vidimo jih v svetu in doma. Ljubijo noč in temo in takrat se čutijo močni in korajžni, ker vedo, da jih nekoč brani in jim da proste roke. Kaj nam pomagajo lepe demokratične fraze: vlada, ministri, če pa je ostal star državni aparat. Še vedno imamo na odgovornih mestih skvadraste, požigalce in ubijalce antifašistov, še vedno se sprehajajo po goriških ulicah polizani mladeniči, ki nosijo kvesturinske škornje, ki so pripravljeni, da vsak čas stopijo na vrat Slovincem in ostanim demokratičnim silam. To so oni ščurki, oni politični ščurki, ki so se ob razpadu

Italije poskrili, sedaj pa prihajajo na dan in se trkajo na prsi, češ da so edino oni pravi branilci italijanstva tega ozemlja. Zato je te dni toliko vika in krika, toliko žlobudranja po reakcionarnih listih, saj jih je že sama ustanovitev avtonomne pokrajine Julijske krajine in Furlanije tako v živo zadela!

Nikakor se ne moremo zadovoljiti s samim statutom. Še tako lepe in prijetne določbe, vse pravice, ki bi jih imeli v novi avtonomni pokrajini, bi nam nič ne koristile, če se radikalno ne razčisti ves upravni aparat v deželi. Samo na ta način bo nova preureditev, ki jo je izglasoval rimski parlament, prišla do svoje praktične veljave.

Mi Slovenci in z nami vred vsi pošteni demokrati — Italijani in Furlani — se bomo znašli na isti liniji: v kali je treba zatreti vsako neofašistično gibanje — vse sovražnike delovnega ljudstva Italije. Če bomo složni in edini, bomo še nadalje šli po poti, ki nam jo je nakazala Osvobodilna fronta in ni dvoma, da bo napredno in res demokratično ljudstvo naše Goriške prispevalo svoj delež k izgradnji nove Furlanske avtonomne dežele in s tem k boljšemu življenju v okviru neofašistične republike Italije.

IZ JUGOSLAVIJE

Slovenski knjevi so zborovali

Dne 24. p. m. so zborovali v Ljubljani slovenski književniki. Občnega zbora se je udeležil glavni sekretar Zveze književnikov Jugoslavije pesnik Čedomir Minderović. Po poročilih odbornikov in diskusiji so člani izvolili nov odbor, v katerem je predsednik Miško Kranjec, podpredsednik France Bevk, I. tajnik Janez Logar, II. tajnik Milan Šega, blagajnik France Vodnik, gospodar Jože Pahor, odborniki pa Ludvik Mrzel, Prežihov Voranc, Ferdo Godina, Bogomir Magajna, Ivan Potrč in Jože Udovič. V nadzorstvo so bili izvoljeni: Matije Bor, Lino Legiša in Cene Vipotnik. V častno razsodišče pa Igo Gruden, Lojz Kraigher in Stanko Cajncar.

„Teden prometa“

V Ljubljani, kakor tudi v drugih mestih so imeli »Teden prometa.« Ugotovljeno je bilo, da je bilo doseženo vidno izboljšanje cestno-prometne discipline. Posebno peši so se v teh dneh pokazali di-

sciplinirani. Miličniki so skrbeli, da se upoštevajo temeljni zakoni cestno-prometnih predpisov. Tudi število cestnih nesreč se je vidno zmanjšalo.

Žetev v Istri

Do 22. junija so v Istri poželi že približno polovico pšenice. Žetev se je začela že sredi junija. Mlatiti bodo začeli v začetku julija.

Največja opekarna na Balkanu

V Blatuši, okraj Vrginmost gradijo največjo opekarno na Balkanu. Ta opekarna bo dajala opeko Kordunu, Banji in deloma tudi Liki. Čeprav še ni dograjena, že obratuje. Do konca leta bo zgrajena druga krožna peč. V eni sami krožni peči bodo našli letno 6 do 7 milijonov kosov opeke.

Zdravilišča za invalide

V letošnji počitniški sezoni so rezervirani za invalide najboljši hoteli in vile v klimatskih zdraviliščih v Sloveniji. Tu bo prebilo poštince 800 invalidov iz vseh ljudskih (Nadaljevanje na 2. strani.)

Parada mladosti v Beogradu

Politični pregled

Konferenca treh v Parizu zaključena

Kakor napovedano, so se sestali v Parizu trije glavni evropski ministri, da premotijo zadevo pomoči Ameriki in obnove Evrope.

Po zamisli Anglije in Francije bo odbor za pomoč naravnost diktiral posameznim državam gospodarsko politiko, jim nalagal, kam imajo gotovo blago ali surovine izvažati, kaj smejo nakupiti, kako morajo urediti svoje lastne gospodarske načrte in podobno. S tem načinom rešitve bi posamezne države izgubile svojo neodvisnost in bi morale, kakor na primer vzhodne države, ki delajo na svojih pet in triletkah — na ljubo kapi-

talističnim državam s kaotičnim gospodarstvom spremeniti gospodarski sistem (primer Italija).

Moskovski izobraženci so izrazili svoje zadovoljstvo nad opozicijo Molotova glede francosko angleškega načrta za izvedbo Marshallovega predloga. V izjavi poudarjajo, da je upravičeno energično stališče, ki ga je zavzel Molotov proti podreditvi Evrope dolarju, ravno od strani Sovjetske zveze, ki je prepričala podreditve Evrope Hitlerja. Moskovski izobraženci poudarjajo, da edino sovjetski predlog odgovarja pravim interesom evropskih narodov, ker vključuje vsako vmešavanje velikih držav v notranje zadeve malih držav. Edino sovjetski načrt nudi evropskim državam gospodarsko pomoč, pri čemer bodo ostale države neodvisne, medtem ko bi hotela Amerika sa-

mo plasirati svoje dolarje in blago, da s tem odvrne neizogibno bližajočo se gospodarsko krizo.

Po razpoložljivih informacijah je minister za zunanje zadeve Zveze sovjetskih socialističnih republik Molotov predložil naslednji predlog na pariški konferenci treh ministrov:

Konferenca ministrov za zunanje zadeve Francije, Velike Britanije in Zveze sovjetskih socialističnih republik priznava važnost pospešenja obnove in nadaljnega razvoja narodnih gospodarstev evropskih dežel, ki jih je razbila vojna, in je prepričana, da bi izvedbo te naloge olajšala gospodarska pomoč Združenih držav Amerike, o kateri je 5. junija podal izjavo državni tajnik ZDA gospod Marshall. Konferenca je mnenja, da ni njena naloga izdelati vsezajemajoč gospodarski program za evrop-

ske dežele, kajti sestava takega programa za vso Evropo, čeprav s sodelovanjem nekaterih drugih dežel, bi neizbežno imela za posledico vsiljenje volje močnih evropskih sil drugim evropskim deželam, bi pomenila vmešavanje v notranje zadeve teh držav in kršitev njihove suverenosti.

Poizkusi za izdelavo takega vsezajemajočega gospodarskega programa za Evropo so toliko bolj nedopustni, ker bi se z njimi razbili obstoječi gospodarski odnosi med evropskimi deželami in bi v njih nastala resna trenja, ki bi oteževala nadaljni razvoj nujno potrebnega gospodarskega sodelovanja med evropskimi deželami.

Glede na gornja izvajanja smatra konferenca treh za njih ministrov za potrebno (vedno po sovjetskem predlo-

1) Ustanoviti komite za pomoč, ki bi ga sestavljali predstavniki Francije, Velike Britanije in ZSSR in izpopolnjevali predstavniki nekaterih drugih evropskih držav, v svrhu, da se ugotovijo potrebe evropskih dežel po ameriški gospodarski pomoči, zagotovi možnost, da ZDA dajo tako pomoč, in pomagajo evropskim deželam, da dobijo to pomoč!

2) Pod vodstvom komiteja za pomoč naj se ustanovijo naslednji podkomiteji: za prehrano, za pogonski material in za stroje. V podkomitejih naj bi bili poleg predstavnikov ZSSR, Velike Britanije in Francije tudi predstavniki dveh evropskih sil, ki so posebno zainteresirane v delu posameznega podkomiteja izmed dežel, ki so trpele zaradi nemške okupacije in pomagale skupni zavezniški stvari pri premaganju sovražnika. Bivše sovražne dežele bi podkomi-

teji lahko povabili na posvetovanje. Problem Nemčije morajo proučiti štiri sile: Velika Britanija, ZSSR, Francija in ZDA.

3) Komite za pomoč je treba zadolžiti z naslednjimi nalogami:

Prvič, dobiti mora ocenitve od evropskih dežel za ameriško gospodarsko pomoč, ki jo potrebujejo. Drugič, izdelati mora svoboden program na osnovi teh ocenitev, upoštevajoč, da je treba potrebe dežel, ki so trpele zaradi nemške agresivnosti in prispevale k zavezniški zmagi, obravnavati na prvem mestu. Tretjič zagotoviti mora možnosti za primerno gospodarsko pomoč, ki bi jo dale ZDA.

4) Komite za pomoč naj bi stopil v stik z Evropsko gospodarsko komisijo organizacije ZN, skladno z nalogami, s katerimi je zadolžen.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Rudnik v zraku

Nedavno so v Sovjetski zvezi dokončali poskus s »turbodenterjem« — navadnost čudečnim strojem, ki je bil zgrajen po načrtih slavnega sovjetskega učenjaka P. L. Kapiča, — ki je mimogrede povedano — tudi eden najbolj slovitih raziskovalcev atomske energije.

To je stroj za pridobivanje tekočega zraka, iz katerega se potem pridobiva tudi tekoči kisik.

S tem strojem, ki ima ogromno proizvodno moč, je tudi praktično rešeno vprašanje izkoriščanja zraka kot sirovine za industrijo.

Kot znano, sestoji zrak iz dušika (okoli 78 odstotkov), kisika (okoli 21 odstotkov), vodnih par in iz neznanih količin plemenitih plinov: argona, helija, neona, kriptona in ksenona.

Vsaka izmed teh sestavin ima ogromen gospodarski pomen. V tem smislu je zrak naravnost neizčrpen vir najvažnejših kemičnih surovin.

Saj je dušika v zračnem plašču naše zemlje okoli 400.000 milijard ton, kisika pa okoli 100 tisoč milijard.

V kak namen uporabljamo dušik?

Dušik je znan že iz davnih časov kot »pokvarjen zrak«, kot »plin, ki duši«. To pove tudi grška tujka, ki jo uporabljamo za dušik — »azot« — kar pomeni »brez življenja«. V 19. stoletju so pa odkrili novo lastnost dušika, namreč, da je dušik tudi nosilec življenja, da ga tedaj ne samo duši. Dušik je namreč sestavni del beljakovin, ki je osnova življenja in ki je kot hrana nujno potrebna vsakemu živemu bitju. Tako mora človek dnevno zaužiti najmanj 15 g dušika v obliki beljakovin — če pa pride do težjih motenj v prejetanju beljakovin, tedaj žive celice organizma razpadajo in nastopi smrt.

Te beljakovine pa prejemamo ljudje in živali na koncu koncev samo od rastlin, ki črpa dušik iz zemlje. Po računih učenjaka Prijaškova vsebuje enoletna sovjetska žetev žit in drugih kultur 4 in pol milijona ton vezanega dušika.

Vso to množino so dobile rastline iz zemlje, ki ji je treba to zopet vračati, kajti pomanjkanje dušika znižuje pridelek za najmanj polovico.

Ta izgubljeni dušik vračamo delno z različnimi umetnimi gnojili, ki vsebujejo dušik in ki jih zemlja vsrka vase.

Dušik potrebujemo pa še marsikje drugod. Najrazličnejše industrije, od izdelave barv do eksplozivov, so navezane nanj — tako da je proizvodnja dušika danes že skoraj ena najvažnejših proizvodnih narodnega gospodarstva.

Se pred kakimi 40 leti smo krili potrebe dušika s čilskim solitrom in amoniakom. Dandanašnji pa krijemo komaj eno četrtino potreb s temi surovinami. Vso ostalo potrebno množino dobivamo iz zraka.

Izrednega pomena za gospodarstvo pa je tudi druga sestavina zraka — kisik.

Siroka uporaba kisika bo prinesla v industrijo pravo revolucijo. V Sovjetski zvezi bodo uporabljali prvi praktično kisik pri delu v visokih pečeh za topljenje raznih rud. S povečanim dodajanjem kisika pri razgrevanju se bodo pri topljenju neprimerno dvignile dosežene temperature. S tem pa se bo povečalo pridobivanje raznih visokovrednih zlitin, ki smo jih doslej pridobivali le v električnih pečeh v omejenem obsegu. Hkrati se bodo z dogajanjem kisika v veliki meri znižali proizvodni stroški topljenja karbidnega kalcija s kisikom (trikrat nižji od stroškov dosežanega topljenja z električno strujo).

Vse do danes so na splošno smatrali, da je pridobivanje plemenitih plinov iz zraka v večjem obsegu nemogoče. Moramo namreč vedeti, da je teh umetnih plinov izredno malo. Na 1 milijon delcev zraka pride komaj 15 delcev neona, 1 del kriptona in komaj desetinka dela ksenona. To pomeni da je potrebno za pridobitev, enega kubičnega metra ksenona predelati 10 milijonov kubičnih metrov ali 12.000 ton zraka.

S turbodenterjem pa je mogoče predelati milijone in milijone kubičnih metrov zraka. S tem strojem je prvič omogočeno tudi praktično pridobivanje plemenitih plinov, ki jih rabijo v največji meri tovarne električnih jarnic.

Če napolnimo navadno električno žarnico z zmesjo kriptona in ksenona, znanjšamo porabo električne struje za najmanj 45 odstotkov. Vrh tega traja taka žarnica 15 do 20 krat dlje. Samo v Sovjetski zvezi bi prihranili z uporabo takih žarnic letno okoli 400 milijonov kilovatnih ur. Tudi neon je izredno važna sirovina, ki jo potrebujemo predvsem v tehniki razsvetljave in svetlobe na daljavo.

Tako smo v prav grobih potezah orisali, kaj vse lahko pridobivamo iz zraka. Zrak nam bo dal gnojila za njive, fine ostenke barv, najbolj močne eksplozive, najbolj varčne žarnice. Se več, po raznih zamotanih postopkih, ki jih tu ne moremo podrobneje opisati, bomo dobili iz zraka celo umetno svilo, boljše in trajnejše jeklo, razne lekarniške proizvode.

LE POSOJAJTE!

Nekaj nas je, ki nismo diplomati, in kot taki ne moremo razumeti, zakaj je Stric Sam zadnje čase tako radodaren s svojimi milijoni in bilijoni. Posodil je skoro štiri tisoč milijonov dolarjev Angliji, in pravijo, da bo še treba. Posodil je več sto milijonov Franciji in Turčiji itd. In še se govori o nadaljnjih sto in sto milijonih posojila tu in tam. Zaradi lepšega se ta darila imenujejo posojila. Nekateri preproste duše tudi verujejo, da bo vrnjena. Toda, če je tozadevna vera za zveličanje potrebna, nas je mnogo, ki imamo že v naprej rezervirane sedeže med kozli na levici, ker ne verujemo.

Zakaj Stric Sam posojuje milijone in bilijone inozemskim državam? Zato, da lahko od nas kupujejo hrano, obleko, orožje, stroje itd. Nam, ki smo bolj počasne pameti, ta sistem ne gre v glavo. Zdi se nam, kakor da bi trgovec posojeval odjemalcem denar, da plačajo blago, ki ga jemljejo pri njem. Seveda takih »groceristov« ni na svetu, ali pa vsaj še nismo slišali o njih.

Predstavljamo si, da bi eden naših ameriških davkoplačevalcev prišel v finančne težkoče in bi, misleč, da bo vsaj toliko upoštevan kot mohamedanski Turci, Strica Sama nagovoril:

»Ljubi Stric Sam, ali spiš?«
»Ne,« bi odgovoril Stric Sam.

Pa bi povzel: »Vidiš, ljubi Stric, otroci so mi lačni in nimam s čim plačati grocerije; raztrgani so in jim ne morem kupiti novih čevljev in obleke; banka mi preti, da mi bo hišo prodala, če ne plačam za-

Vse to bo omogočil turbodenter, ki pretvarja zrak na zelo cenen in umen način v tekočino in ga potem razstavlja na razne sestavine.

Odslej naprej ne bo vprašanje izkoriščanja zraka — meglena domišljija.

Rudniki v zraku bodo prav tako važni, kot so rudniki v zemlji. (Po spisu I. V. Avramova).

padlega obroka vknjiženega dolga; posodi mi iz federalne blagajne tisoč dolarjev, saj bom vrnil, kadar bom mogel in če bom mogel!

In kaj bi Stric Sam na tak gniljav apel odgovoril svojemu državljanu in davkoplačevalcu?

»Spim!«

Številne izkušnje kažejo, da posojanje denarja dostikrat napravi iz prijatelja sovražnika. In bojimo se, da bo isto doživel tudi Stric Sam, ki posojuje denar na desno in levo, od Kitajske do Turčije.

(Iz slovenskega časnika, ki izhaja v Zedinjenih ameriških državah).

Ob radiu

(Iz cikla „V alatohorskih planinah“ julija 1946)

Ledeno zavela je preko gor
do sončne planine nam vest od morja.
Ugasnilo je sonce, je planil vihar
kaj src naših vzburkanost slišal je mar?

Le hrumi, vihar, saj ti brat je naš srd,
če v duši bolest je, ni duh naš potr:
pod zvezdo Danico človeški gre rod,
v mogočnem pohodu svetá preporod!

Kdo sodi nam? Meje kdo naše kroji?
Glej, kakor izpačena maska reži
francoska se črta — po volji sil treh!
S prezirom njih satanski slušamo smeh.

Krivičnikov volja si koplje svoj grob —
zaženi, vihar se, med lakomni trop,
zvihraj do Primorja dol preko gorá,
razvej jih, nasilnike, z naših mej!

Dora Gruden

MALE VESTI

Naši rojaki v Ameriki so v svojem rodoljubju in ljubezni do Titove Jugoslavije zbrali 157.000 dolarjev za kritje stroškov gradnje otroške klinike v Ljubljani.

★ ★

V prestolnici Sovjetske zveze grade nad 2.000 večnadstropnih stanovanjskih in javnih poslopij. Letos bodo prebivalci Moskve dobili nad 300.000 m² stanovanjske površine, leta 1950 pa 3 milijone m², kar pomeni skoraj 2 krat več kot so imeli v zadnjih petih predvojnih letih. Letos bo asfaltiranih 250.000 m² ulic in trgov, od katerih bodo mnogi preurejeni. Za gradnjo »velikega kroga« podzemne železnice je bilo letos porabljenih 170 milijonov rubljev.

★ ★

V New Yorku je stopilo več kot 200.000 pomorskih delavcev v stavko. Delovne množice vodi pet sindikatov. Delavci zahtevajo, da se upošteva štirideseturni delavni teden. V njujorskem pristanišču je običajlo čez 1000 ladij, ki čakajo na vkrcavanje in izkrcavanje blaga.

★ ★

»United States Journal« je prinesel poročilo, da je pomočnik ameriškega vojnega ministra Paterson pred kratkim odpotoval v Nemčijo, da bi raziskal zadevo, nanašajočo se na 250.000 ton žita, ki je izginito v Nemčiji.

★ ★

Ob priliki žalne svečanosti za borce, ki so padli pri izkrcavanju v Normandiji, je govoril francoski zunanji minister Georges Bidault. Naglasil je vlogo francoskega

Brez dvoma, da z načrtom nove univerze na Dunaju povezujejo nekateri krogi tudi kulturno misijo v južnovzhodni Evropi. Ta univerza naj bi postala najvažnejše kulturno središče v Evropi, ki bi bilo v direktnem kulturnem sodelovanju z Združenimi državami Amerike.

★ ★

V New Yorku je stopilo več kot 200.000 pomorskih delavcev v stavko. Delovne množice vodi pet sindikatov. Delavci zahtevajo, da se upošteva štirideseturni delavni teden. V njujorskem pristanišču je običajlo čez 1000 ladij, ki čakajo na vkrcavanje in izkrcavanje blaga.

★ ★

»United States Journal« je prinesel poročilo, da je pomočnik ameriškega vojnega ministra Paterson pred kratkim odpotoval v Nemčijo, da bi raziskal zadevo, nanašajočo se na 250.000 ton žita, ki je izginito v Nemčiji.

★ ★

Ob priliki žalne svečanosti za borce, ki so padli pri izkrcavanju v Normandiji, je govoril francoski zunanji minister Georges Bidault. Naglasil je vlogo francoskega

Slovaki

za koroške Slovence

Casopis »Partizan«, glasilo slovaških partizanov, prinaša članek z naslovom »Življenje koroških Slovencev«, v katerem je rečeno:

Slovenska Koroška je edina pokrajina v Avstriji, kjer so se antifašisti, združeni v partizanskih oddelkih, z orožjem v roki junsko borili proti nacističnim silam od leta 1942. pa vse do končne zmage. Slovenci, ki so se borili proti fašizmu, nimajo v današnji Avstriji nobenih pravic, pač pa dajejo tamošnji oblastniki vse pravice onim, ki so skupno s fašisti preganjali Slovence. Na tisoče Slovencev, borcev Osvobodilne fronte, ki so bili pregnani iz svojih vasi in domov, niso še do danes vrnil premoženj. Razen tega nimajo ti nobene možnosti, da bi sodelovali v samoupravi. Zato je popolnoma upravičena ogorčenost slovenskega življa nad današnjo avstrijsko vladno. Naši Korošci se obračajo na angleške okupacijske oblasti v Avstriji s celo vrsto pritožb, a zaman, kajti do sedaj so še vedno gluhe na vse te proteste.

V članku se kot primer angleške politike na Koroškem omenja primer iz Zelezne kaple, kjer so okupacijske oblasti obsodile napadene Slovence namesto dejanjskih krivcev. V članku se poudarja, da je ta sodna razprava pomnila burko angleškega vojaškega sodišča in da podobni primeri angleške »pravičnosti« niso redki.

Kulturni zapiski

NOVE KNJIGE

Državna založba Slovenije je založila knjigo Josipa Jurčiča: Hči mestnega sodnika in Janka Kersnika: Jara gospoda. Cankarjeva založba je izdala Friedricha Engelsa: Nemška kmečka vojna.

DVA DOMAČA FILMA

V Sloveniji, kakor tudi v ostali Jugoslaviji predvajajo prvi jugoslovanski umetniški film »Slavica«. To je brez dvoma največji dosežani uspeh domače filmske proizvodnje. Film je v celoti popolnoma naš, kajti posneli so ga v Jugoslaviji, z vsebino našega življenja; zamislili in izdelali so ga s skupnimi napori naši filmski umetniki, tehniki in delavci. »Slavica« je dokaz, da moremo že danes z uspehom izdelovati dolgometržne filme. Filmska zgodba zajema dobo pred vojno in dobo Narodne osvobodilne vojne. Dalmatinski delavci in ribiči so glavni junaki tega filma. V filmsko dogajanje je vpletena ljubezen med delavcem Marinom in delavko Slavico, nositeljico glavne vloge. V filmu vidimo junake, ki so z majhnimi ribičskimi ladjicami, z brezprimerno hrabrostjo napadali sovražnika in ustvarjali osnovo Jugoslovanske vojni mornarice. Film so posneli v Splitu in okolici, v njem sodelujejo enote jugoslovanske mornarice in enote KNOJ-a.

V Ljubljani se predvaja film o gradnji mladinske proge Brčko-Banoviči. Izdelal ga je kolektiv filmskega podjetja Zvezda iz Beograda in prikazuje delo mladine pri gradnji prve mladinske proge. V njem vidimo vso veličino dela, ki ga je mladina opravila pri tej gradnji.

NAJVEČJA KNJIZNICA V SRBIJI

Univerzitetna knjižnica »Svetozar Marković« v Beogradu je štela pred vojno okoli 30.000 knjig. Med vojno so Nemci odnesli okoli 3000 dragocenih knjig. Po osvoboditvi se je knjižnica naglo bogatila in zdaj šteje 363.000 zvezkov in razen tega številne časopise in časnike. Starih časopisnih knjig je 108 prvih tiskanih, iz 16. in 17. stoletja pa štirje izvod. Po osvoboditvi je knjižnica odprta vsemu ljudstvu in le ne profesorjem in dijakom.

V SOVJETSKI ZVEZI BODO ODPRLI LETOS NA TISOČE NOVIH KINEMATOGRAFOV

2800 kinematografov bodo odprli letos v ZSSR. Razen tega bodo v 638 kinematografih za nemi film namestili aparature za zvočni film. Letos se bo izučilo 3500 mehanikov za zvočni film, od katerih jih bo 80% delovalo na podeželju.

MANJŠINSKE SOLE V UKRAJINI

V Ukrajini je 864 manjšinskih šol. V številu teh šol se kaže dejanska narodnostna enakopravnost v Sovjetski zvezi. V manjšinskih šolah učijo v moldavščini, madžarščini, poljščini, češčini, romunščini, angleščini, uzbekščini, turkmensščini, hrebješčini in armenščini. Manjšinske šole obiskuje 46.000 otrok.

SICLAIR LEWIS JE NAPISAL NOV ROMAN

Znani ameriški pisatelj Sinclair Lewis je napisal med vojno nov roman »Cass Timberlane«, nekakšno kroniko majhnega ameriškega mesta v zadnjih časih. Roman je dosegel v Ameriki velik uspeh. Preden je že tudi v češčino

MLADINSKE KNJIGE V ZSSR

Lani je izšlo v Sovjetski zvezi 817 knjig za mladino v 27.5 milijona izvodov. Knjige so bile tiskane v 32 jezikih narodov Sovjetske zveze.

★ OBVESTILA ★

Čl. 11 pravilnika za higiensko nadzorstvo mleka, potrjen z dekretom 9.5.1929 št. 994, predpisuje, da morajo vse osebe, ki so zaposlene pri molzni živini in mlekarnah, imeti zdravniško izpričevalo, ki ga za to dobijo pri občinskem zdravniku.

Zato vabi mestno županstvo vse osebe, ki imajo opravka z molžnjo, zbiranjem, prenosom in prodajo mleka in ki še nimajo predpisanega izpričevala, naj si ga takoj preskrbijo. Kogar bodo zasledili pri omenjenih opravilih brez tega spričevala, bo zapadel za to določenim kaznim.

Organi zdravstvenega in živinovzdravnškega urada bodo vršili tudi natančne preglede, da ugotovijo, ali so posode, ki se rabijo za molžnjo, zbiranje in prenos mleka, čiste in odgovarjajo higienskimi predpisom.

★ ★

Mestna uprava opozarja lastnike psov, da bodo po 1. juliju t. l. vsi psi brez izjeme morali imeti kolanjo za leto 1947.

Vse pse, pa tudi če bodo na vrvi in z nagobčnikom, a brez predpisane kolanje za leto 1947, bodo sekvestrirali. Lastnike pa kaznovali z globo.

★ ★

Poveljstvo mestnih straž v Gorici (ul. Mazzini 7) sporoča, da so našli verigo za kmetijski voz. Lastnik jo dobi pri omenjenem poveljstvu.

★ ★

Zaradi poletne vročine se mleko kaj hitro pokvari in postane nevarno za prebavne organe. Zato vsem toplo priporočamo, naj ne pijejo ali drugače rabijo za kuhinjske namene mleka, če ni bilo prej zavreto. Če se mleko shrani tudi za drugi dan, ga je treba zvečer zavreti.

Zavreto mleko naj se hrani v čistih posodah, ki so bile prej dobro umite v topli pitni vodi s sodo. Posode naj bodo vedno pokrite, da se zaščitijo pred zunanjimi vzroki okuženja.

Cene na živilskem trgu v Gorici

z dne 2. julija 1947.

Živila	Cene na debelo za kg	Cene na drobno za kg
Krompir	35-38	40-44
Grah	80-95	110-120
Solata	18	26
Bučke	15	20
Jedilna pesa	28	36
Kumarice	14	20
Čebula	32	38-40
Stročji fižol	70-90	95-100
Sveži fižol	100-115	130-140
Radič	15-30	25-42
Paradižniki	38-42	40-53
Glavnato zelje	38-55	75-80
Pomarance	200	58-65
Česnje	45	60
Breskve	18-55	25-70
Marelice	90-105	100-120
Hruške	60-85	80-110
Slive	30-45	40-55
Grozdičje	—	80
Limone	70	90
Jajca	28-30	31-33

Urednik: J. KRISTIJAN BAUDAŽ
Za list odgovarja ALOJZ BUDIN
Uredništvo in uprava: Gorica, Rooseveltov korzo 33-11, tel. 749. Tisk: Zadruga tiskarne v Trstu - Tiskarno z dovoljenjem AIS-a